

[Kai Moltke.]

Nu er den første behandling her i salen jo ikke nogen gennemgang af paragraffer og detaljer, det er en principdebat og bør præges af principperne. Når jeg skal gå over til at skildre principperne, så vender vi jo tilbage til de evige stridigheder om grundlovens ekspropriations- og ejendomsbegreber. Skulle jeg sige det ganske kort, så tror jeg, det er en forglemmelse i den nuværende grundlov — og det var måske undskyldeligt i den periode — at den totalt mangler en paragraf, som beskytter, at samfundet og staten kommer i besiddelse af de samfundsskabte værdier, og som gør det umuligt, at private tilegner sig samfundsskabte værdier. Det er altså en forglemmelse, og det giver spillerum for en række af disse andre faktorer, som man nu diskuterer, når det drejer sig om erstatningsbestemmelser, når det drejer sig om jordlove, og dette hul i grundloven blev jo ikke mindst udnyttet i 1963, da der lå en række konstruktive og progressive forslag fra et flertal i folketinget.

Dernæst det spørgsmål, som jeg kunne lide at stille her: hvad er det i og for sig for en forvandling, der er sket i zoneforslaget, som jeg ikke skal benægte har sine fordele, og som betyder et vist fremskridt? Hvad er det for et problem, som man har taget sit udgangspunkt i? Det er, at den gamle inderzone og den strenge planlægning inden for et lidet areal ikke var forbundet med en samtidig beskyttelse imod, at en sådan koncentration udnyttedes til ganske urimelige priser. Og hvilken vej er det nu, regeringspartierne søger frem? De går den modsatte vej og siger: vi slår det hele sammen til byudviklingszoner, vi tager mellemzonerne med og sætter skellet mellem egentligt landbrugsareal og byzoneareal — eller rettere sagt udviklingsareal til fremtidige bymæssige bebyggelser.

Det kan tilsyneladende, hvor man taler om priserne, have sine fordele med en sådan udvidelse, der bliver mere jord til øjeblikkeligt udbud, men det er jo sam-

tidig her, vi har konflikten, konflikten imellem, hvad der teknisk for samfundet er det billigste, og på den anden side mulighederne for en eventuel billigere erhvervelse af jorden. Jeg tror, at under de givne forhold, under de liberalistiske tilstande, som vi havde, er det ikke noget tilbage-skridt, at man udnytter så at sige byudviklingszonerens areal, men jeg vil have lov til at tilføje, at det efter min mening er en nødudvej fremkaldt af, at spekulationen i jorden på grund af områdets begrænsning havde antaget sådanne former, at boligerne ganske simpelt blev uopnåelige for mennesker med almindelige indtægter. Det er altså en konsekvens af en udvikling. Man har prøvet at finde måske ikke den mest logiske, ikke den for samfundet billigste udvej, men man prøver til gengæld på at skaffe betingelser for at fremskaffe en billigere jord.

Men man måtte da være tåber, hvis man ikke så, at en sådan udvidelse har sine konsekvenser. I spredningen ligger jo samtidig det, at de udgifter, som pålægges samfundet, ikke kan undgå at blive større, end hvis man skridt for skridt planmæssigt og gennem planlægningsmyndighederne så at sige koncentrerede de offentlige anlæg: kloakering, trafikveje og byggemodningens andre sider, gradvis, sådan at man fik en vis sammenhæng, sådan at man undgik den meromkostning, som ligger i spredningen af byggemodningen.

Her når vi frem til et andet problem, som har sit udgangspunkt i det samme princip, som jeg begyndte med, nemlig spørgsmålet om de samfundsskabte værdier. Her har vi en noget taget § 5 om pligten for kommunerne til i væsentligere omfang at byggemodne, men vi har endnu ikke anvisning på, hvor kommunerne skal skaffe pengene fra til denne byggemodning. Den kan i alle tilfælde umuligt fremmes ved, at man reducerede boligfonden, sådan som det skete ved en af regeringens første lovgivningsforanstaltninger. Det har bestemt ikke gjort det billigere for